

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2097510		GRI	
ONDERWERP			
Aanbevelingen Commissie Evaluatie Vergaderstructuur gemeenteraad Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

In te stemmen met de aanbevelingen rond de vergaderstructuur zoals deze zijn opgenomen in dit raadsvoorstel.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Bij de start van deze raadsperiode 2014-2018 heeft de gemeenteraad van Hengelo een nieuw Reglement van Orde voor de raadsvergaderingen en andere werkzaamheden vastgesteld (22 april 2014). Daarmee werd besloten tot een andere vergaderstructuur, namelijk een tweewekelijkse cyclus van Politieke Markten en Raadsvergaderingen, niet in beton gegoten, maar een continue ontwikkelproces. Vlak na de start is op 10 september 2014 besloten dat de beide voorzitters van het presidium gezamenlijk als specifiek aandachtspunt hebben het tussentijds evalueren van de nieuwe vergaderstructuur en het zo nodig en mogelijk doen van voorstellen tot verdere ontwikkeling van deze structuur. Deze evaluatie is inmiddels gehouden en alle informatie die is verzameld is verwerkt in een lijst van "aanbevelingen en discussiepunten".

De raad wordt nu gevraagd om in te stemmen met de aanbevelingen die door de evaluatiecommissie zijn gedaan.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2097510	Eeftink/Haarhuis	GRI	-
ONDERWERP			
Aanbevelingen Commissie Evaluatie Vergaderstructuur gemeenteraad Hengelo			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Bij de start van deze raadsperiode 2014-2018 heeft de gemeenteraad van Hengelo een nieuw Reglement van Orde voor de raadsvergaderingen en andere werkzaamheden vastgesteld (922 april 2014). Daarmee werd besloten tot een andere vergaderstructuur, namelijk een tweewekelijkse cyclus van Politieke Markten en Raadsvergaderingen, niet in beton gegoten, maar een continue ontwikkelproces.

Vlak na de start is op 10 september 2014 besloten dat de beide voorzitters van het presidium gezamenlijk als specifiek aandachtspunt hebben het tussentijds evalueren van de nieuwe vergaderstructuur en het zo nodig en mogelijk doen van voorstellen tot verdere ontwikkeling van deze structuur, waarbij ze ervoor zorgen dat het gehele presidium bij deze taak betrokken blijft.

Daartoe is in het presidium van 3 november 2015 een plan van aanpak besproken en vastgesteld om invulling te geven aan de evaluatie van de vergaderstructuur (en daarmee ook de vergadercultuur) van de gemeenteraad van Hengelo. De commissie bestaande uit Roel Kok, Bas van Wakeren, Gerrit-Jan Eeftink en Anke Haarhuis (secretariaat) heeft vervolgens een vragenlijst opgesteld die is besproken met alle fracties afzonderlijk en met het college. Daarnaast is gekeken naar de input van ambtenaren die reeds betrokken waren geweest bij een politieke markt. Hiervoor is door de griffie een tweetal sessies georganiseerd om de ervaringen van de medewerkers te horen en te verzamelen.

Uiteindelijk is alle informatie die de evaluatie commissie heeft verzameld verwerkt in een lijst van "aanbevelingen en discussiepunten". Deze punten zijn daarna plenair met alle fracties en het college in een benen-op-tafel-gesprek besproken en liggen momenteel voor in een aantal verschillende raadsadviezen c.q. concept-besluiten. Er worden voorstellen gedaan om afspraken met elkaar te herbevestigen, maar er worden ook concrete wijzigingen van het Reglement van Orde (RvO) voorgesteld. De griffie heeft dit moment mede benut om een aantal artikelen uit het RvO aan te passen aan nieuwe wetgeving (o.a. de Gemeentewet) en om een aantal artikelen beter aan te laten sluiten bij de Hengelose praktijk (dit bleek werkende weg nadat we met de nieuwe structuur aan de slag waren gegaan).

Tijdens de evaluatie kwam bij het rondje langs de fracties ook het onderwerp "afsplittingsen van fracties" veelvuldig op tafel, en dan met name de wens om daar afspraken met elkaar over te maken. Deze regels zijn meegenomen bij het raadsadvies om te komen tot een herziening van het RvO. Daarnaast kwam tijdens een ingelast fractievoorzittersoverleg begin 2017 nog een onderwerp naar voren, namelijk een protocol voor (mogelijke) integriteitsschendingen door raadsleden/wethouders of fractievertegenwoordigers. In het fractievoorzittersoverleg is afgesproken dat de raad graag een nader raadsadvies voorgelegd wil hebben rond het bevorderen van de bestuurlijke integriteit binnen de gemeente Hengelo.

De griffie heeft dan ook een drietal raadsadviezen met bijbehorende (concept) raadsbesluiten opgesteld:

- 1) Aanbevelingen Commissie Evaluatie Vergaderstructuur gemeenteraad Hengelo (nr. 2097510)
- 2) Herziening Reglement van Orde voor de vergadering en andere werkzaamheden van de raad en Politieke Markt, inclusief de regels en afspraken rond afsplittingsen van fracties (nr. 2093670)
- 3) Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen wethouders, raadsleden of fractievertegenwoordigers (nr. 2097512)

INHOUD VAN HET VOORSTEL

In dit raadsvoorstel staan de aanbevelingen beschreven die de commissie doet n.a.v. de rapportage evaluatie van de vergaderstructuur en vergadercultuur. Deze aanbevelingen zijn niet zozeer te vatten in regels maar hebben meer te maken met onze cultuur, de wijze van omgang met elkaar, en het respecteren van de rollen die de verschillende deelnemers in deze vergaderstructuur kunnen aannemen.

De evaluatie van de vergaderstructuur van de Hengelose gemeenteraad is gebaseerd op de vijf

uitgangspunten die bij de invoering van deze werkwijze ook leidend waren, namelijk:

1. Dualer debatteren;
2. Efficiënter vergaderen, kortere vergadercyclus;
3. Focus op belangrijke onderwerpen / hoofdlijnen;
4. Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners;
5. Meer tijd voor de raad om 'meer naar buiten' te gaan.

De evaluatiecommissie heeft deze uitgangspunten als kapstok genomen voor de aanbevelingen die zij doet.

Ad1: Dualer debatteren

Advies van de commissie, (opnieuw) als raad uitspreken dat:

Bij beeldvormende Markt:

- het accent ligt op kennisuitwisseling, kennis verbetering, vrije discussie
- de voorzitter begeleidend/'gespreksleider' is
- de rol van de wethouder beperkt is.

Bij oordeelsvormende Markt:

- het accent ligt op standpuntbepaling
- de sessievoorzitter sturend (op het proces) is.

Bij de raadsvergadering:

- we gebruik gaan maken van spreekgestoelte
- we gaan experimenteren met interruptiemicrofoons
- de voorzitter sturend is.

Ad 2: Efficiënter vergaderen, kortere vergadercyclus

Advies van de commissie, (opnieuw) als raad uitspreken dat:

Bij beeldvormende Politieke Markt:

- De beeldvormende politieke markt het accent heeft liggen op kennisuitwisseling, kennis vermeerderen, informatie verkrijgen, vrij discussiëren zonder dat er een college-standpunt voorligt.
- De beeldvormende politieke markt ook kan worden gebruikt met als doel dat het college ideeën ophaalt of meningen van de raad proeft over een voorgenomen beleidsrichting, zodat het college kan proeven/ voelen 'zijn wij in de voorbereiding op de goede weg of niet? Per sessie wordt via het behandelvoorstel duidelijk gemaakt wat de bedoeling is van die sessie.
We spreken expliciet met elkaar af dat in een beeldvormende markt géén rondjes worden gemaakt, het is een gesprek, en de sessievoorzitter is dan ook meer de gespreksleider.

Bij oordeelsvormende Politieke Markt:

- dat fracties kort en bondig hun standpunt/mening weergevende voorzitter aan het eind van de sessie duidelijk moet kunnen concluderen wát de overgebleven discussiepunten voor de raad zijn.
- uitgangspunt is een totale behandeling van het voorstel in maximaal 3 termijnen (incl. de bespreking in de Raad) voor de raadsvoorstellen, geen herhaling van inbreng.

Bij Raad:

- Uitleg nodig is van de werking van het Vragenrecht.
In artikel 46 van het RvO is het Vragenkwartier geregeld. Wij hebben de eis van 'actualiteit' niet opgenomen in het artikel en ook niet in de toelichting op dit artikel. Het is inhoudelijk lastig om te bepalen wat actueel is, en door wie dat dan moet gebeuren. Wat voor de één niet-actueel is, kan dat voor een ander wel zijn. Een eventuele actualiteitseis levert een inperking op van het Vragenrecht die de wetgever blijkens de toelichting op artikel 155 Gemeentewet - dat is de basis voor het vragenrecht- niet toelaat. Ook de VNG heeft in haar Model RvO rond het vragenkwartier geen actualiteits-eis opgenomen. Desalniettemin doet de raad een oproep aan zichzelf om het Vragenrecht enkel te gebruiken voor korte vragen die zodanig actueel zijn dat ze niet via schriftelijke vragen aan het college kunnen worden gesteld.

- dat het punt "Actualiteiten van het college" wordt opgenomen in ons Reglement van Orde. Waarbij het college op de dag van de raadsvergadering tot 12.00 uur de gelegenheid krijgt om actuele punten door te geven.
- dat we uitgaan van een totale behandeling van een raadsvoorstel/besluit in maximaal 3 termijnen (inclusief oordeelsvormende Pol. Markt) geen herhaling van inbreng in de verschillende vergaderingen.
- Licht het accent op (definitieve) besluitvorming

aanvulling op dit punt n.a.v. de behandeling in de politieke markt van 22 maart:

de raadsleden zien graag het resultaat van de behandeling van een stuk in de oordeelsvormende politieke markt terug in het raadsvoorstel. De commissie herkent zich in deze opmerking, die ook in onderstaand kader al was aangeduid. De commissie doet de aanbeveling dat de sessievoorzitter aan het eind van de oordeelsvormende politieke markt een zo duidelijk mogelijke conclusie trekt over wat er behandeld is in de oordeelsvormende politieke markt, en welke punten nog aan de orde komen in de raadsvergadering (bijvoorbeeld omdat een fractie aangeeft een motie of een amendement over een bepaald deel van het voorstel te willen indienen..etc... De commissie vindt dat het Behandelvoorstel de juiste plaats is om het resultaat van behandeling van de oordeelsvormende politieke markt vast te leggen. De sessievoorzitter en de griffie zullen dit verzorgen.

Ook het college heeft aangegeven dat zij soms aanleiding zien om het raadsvoorstel te wijzigen of te verduidelijken na behandeling van het raadsvoorstel in een oordeelsvormende politieke markt.

Dat is een kwestie van goed overleg tussen de griffie en het college hoe dan te handelen: bij belangrijke wijzigingen zal het college het raadsvoorstel terug willen nemen en tijd willen nemen om aanpassingen goed door te voeren. Het raadsvoorstel zal dan niet in de eerstvolgende raadsvergadering geagendeerd kunnen worden. Bij kleine wijzigingen in het raadsvoorstel die niet opnieuw besluitvorming in het college vragen (is ter beoordeling aan het college zelf), kan de besluitvorming door de raad mogelijk wel in de eerstvolgende raadsvergadering plaatshebben.

Nog enige noties bij de punten dualer debatteren en efficiënter vergaderen:

Politieke Markt:

De rol van sessie voorzitter is erg belangrijk, met name ook om deelnemers (ook wethouders) op rol te wijzen. Er moet veel meer dialoog zijn, de deelnemers moeten nieuwsgierig zijn naar de inhoud en de informatie. Graag zien de raadsleden dat de hoofdzaak van wat is ingebracht in de oordeelsvormende Politieke Markt ook terug te lezen is in het voorstel dat in de raad aan de orde is. De sessie voorzitter, ondersteund door de griffier, zou aan het einde van de Politieke Markt duidelijke conclusies kunnen trekken, die dan in het raadsvoorstel/behandelvoorstel worden opgenomen.

Ambtenaren kunnen deelnemen vanuit deskundigheid, pas wel op dat het niet te technisch (te ingewikkeld) aan tafel wordt. Raad wil ook graag nog wel de afweging van het college over een voorstel horen. De wethouder is dan een gelijke deelnemer aan de dialoog, net als ambtenaren die hun deskundigheid inbrengen. Dat is niet de cultuur in Hengelo, dat willen we veranderen.

Het college aan de andere kant, wil niet alleen vragen beantwoorden, maar ook graag, met een open bedoeling, eens iets inbrengen in de discussie. Iets neerleggen bij de deelnemers aan de Politieke Markt.

Bij een beeldvormende Politieke Markt, (zeker een waarbij raadsleden vooral geïnformeerd worden en vragen kunnen stellen en het college niet iets ophaalt), hadden de ambtenaren aanvankelijk meer positie en de rol van de wethouder was beperkt, dat is i.h.a. weer veranderd, dat is jammer.

Raadsvergadering:

Burgemeester wil graag de raad als laatste het woord geven. De wethouders bieden het stuk namens college aan, dragen het voor en stellen de raad bijvoorbeeld 3 vragen. Vervolgens kan raad reageren en met elkaar in discussie gaan. Dit dwingt tot onderlinge discussie en niet tot het vraag en antwoord spel. Nu kan de raad nauwelijks onderling met elkaar in discussie, telkens wordt er gevraagd "wat is uw vraag?" terwijl men soms gewoon wil reageren op elkaar. Dit beperkt de raad in het voeren van discussie. Tegen argument in deze redenering is: de raad is besluitvormend en discussie moet in de oordeelsvormende pol. Markt; maar we zouden deze omkering ook kunnen gebruiken in de oordeelsvormende politieke markt.

Ad. 3 Focus op belangrijke onderwerpen / hoofdlijnen

Advies van de commissie, (opnieuw) als raad uitspreken dat:

- Het behandelvoorstel een hulpmiddel is om als raad te kunnen focussen op de belangrijke onderwerpen. Hamvragen bij het aanbieden van stukken of onderwerpen aan de raad ter besluitvorming zijn: Waarom gaat de raad hierover? En wat is precies de rol / bevoegdheid van de Raad? Dit dwingt de opsteller van het stuk (maar ook het college) om kritisch te kijken naar de stukken die ter besluitvorming dan wel ter beeldvorming aan de raad worden aangeboden. Vervolgens probeert de griffie in het behandelvoorstel juist die onderwerpen/ dilemma's en/of vraagstukken uit het voorstel onder de aandacht te brengen van de raad die belangrijk zijn voor het debat, of waarover van de raad echt een mening of een standpunt wordt gevraagd. Dit zodat de discussie in de politieke markt of het debat in de raadsvergadering zich daar op kan toespitsen.

Het behandelvoorstel moet nadrukkelijk worden gezien worden als een hulpmiddel voor de raadsleden om te focussen op de hoofdlijnen en zeker niet als een keurslijf.

Bij oordeelsvormende Politieke Markt:

- Belangrijkste tip: herbevestigen dat er in de oordeelsvormde markt geen technische vragen worden gesteld.

Bij Raad:

- geen herhaling van bijdragen in de raadsvergadering die al in de Politieke Markt zijn gedaan, zodat we uitgaan van 1, maximaal 2, termijn(en) nog in de raad;
- de selectie van directe hamerstukken goed werkt, dit blijven doen (herbevestigen);
- dat het voor de agendering van een besprekstuk NIET altijd nodig is, dat er een motie of amendement wordt ingediend¹.
- **Oproep**: dat er tijdens het vragenkwartier uitsluitend korte vragen gesteld zouden moeten worden, die kunnen worden gelinkt aan de actualiteit (hiervoor al toegelicht).

Ad 4. Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners

Advies van de commissie, (opnieuw) als raad uitspreken dat:

- dat de bijeenkomsten die vanuit de raad worden georganiseerd, uitnodigend moeten zijn voor burgers/ vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen om in gesprek te komen, deel te nemen. Vooral bij beeldvormende sessies op de Politieke Markt ("open" ontvangst op de locatie, laagdrempelige opstelling, voorzitter/ gespreksleider, moeten wij de mensen actief blijven uitnodigen om deel te nemen aan het gesprek, etc);
- dat raadsleden zelf ook actief de inwoners/aanwezigen tijdens de sessie in het gesprek blijven betrekken, het is dus niet alleen de taak van de voorzitter/gespreksleider;
- de raad het spreekrecht tijdens de oordeelsvormende markt handhaaft volgens geldende regels;
- dat het verder primair aan de fracties en de raadsleden zélf is om buiten de officiële gemeentelijke vergadermomenten in gesprek te komen met inwoners / maatschappelijke organisaties

Ad. 5 Meer tijd voor de raad om 'meer naar buiten' te gaan

Advies van de commissie, (opnieuw) als raad uitspreken dat:

- er vanuit de griffie/gemeente zoveel mogelijk wordt ingepland / georganiseerd op de vaste vergaderavonden in de jaarplanning van de raad;

¹ Dit was oorspronkelijk wel het uitgangspunt. Inmiddels wordt daar door de sessievoorzitters soepeler mee omgegaan. Het komt met enige regelmaat voor dat een sessiedeelnemer tijdens de politieke markt nieuwe gezichtspunten opdoet van andere sessiedeelnemers of van burgers, die hij nog niet met zijn fractie heeft kunnen delen. In dat geval vraagt de fractie bedenktijd om eventueel zijn standpunt bij te stellen. De sessievoorzitters hanteren dan de lijn dat de fractie dan wel heel duidelijk moet aangeven op welk aspect hij nog terug wil komen in de raadsvergadering of 'wat nog het discussiepunt voor de raadsvergadering is'. Op die manier hoeft in de raadsvergadering niet het hele debat te worden overgedaan, maar wordt alleen nog ingegaan op de openstaande discussiepunten

- het verder aan de afzonderlijke fracties is om buiten de officiële gemeentelijke vergadermomenten “de boer op te gaan”;
- We voorlopig af zien van een vaste avond per week vergaderen. **Verduidelijking van dit punt n.a.v. de behandeling in de politieke markt van 22 maart:** diverse fracties hebben geopperd om de huidige vergadercyclus – die bestaat uit om de 2 weken 2 avonden te vergaderen, dus één week vergadervrij – te vervangen door een vergadercyclus waarbij de raad elke week één avond vergadert, dat wil zeggen in week 1 een politieke markt/en aansluitend een raadsvergadering, in week 2 een politieke markt/ aansluitend een raadsvergadering, in week 3 idem dito...etc... In de bijlage is op bladzijde 20 en 21 toegelicht waarom de commissie adviseert om van dit idee voorlopig af te zien.
- **Extra aanbeveling naar aanleiding van de behandeling in de politieke markt:**

De commissie adviseert

en

na afloop van de Politieke Markt.

BESPREK- EN BESLISPUNTEN

De raad besluit:

- In te stemmen met de aanbevelingen rond de vergaderstructuur zoals opgenomen in dit raadsvoorstel.

FINANCIËLE ASPECTEN

N.v.t.

BIJLAGE(N)

Bijlage1: “Rapportage van de commissie Evaluatie Vergaderstructuur Gemeenteraad Hengelo d.d. 1-12-2016”.

Rapportage van de Commissie Evaluatie Vergaderstructuur Gemeenteraad Hengelo

De evaluatie van de vergaderstructuur van de Hengelose gemeenteraad is gebaseerd op de volgende vijf uitgangspunten:

- 1) Dualer debatteren
- 2) Efficiënter vergaderen, kortere vergadercyclus
- 3) Focus op belangrijke onderwerpen / hoofdlijnen
- 4) Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners
- 5) Meer tijd voor de raad om 'meer naar buiten' te gaan.

Bijgaand bieden wij het rapport aan, waarin uitvoerig verslag wordt gedaan van de inventarisatie bij alle fracties. Op grond van dit rapport doet de Commissie de hieronder genoemde aanbevelingen. Vervolg procedure: debat in politieke markt/ of benen op tafel gesprek? Daarna volgt een raadsbesluit waarbij ook de voorstellen zitten tot aanpassing van de verordeningen.

Aanbevelingen:

1. Dualer debatteren

De commissie adviseert:

- A. Bij beeldvormende Markt:
 - dat het accent ligt op kennisuitwisseling, kennis verbetering, vrije discussie
 - de voorzitter is begeleidend/'gespreksleider'
 - de rol van de wethouder is beperkt
- B. Bij oordeelsvormende Markt:
 - het accent ligt op standpuntbepaling
 - de sessievoorzitter is sturend (proces)
- C. Bij Raad:
 - gebruik maken van spreekgestoelte
 - experimenteren met interruptiemicrofoons
 - de voorzitter is sturend

2. Efficiënter vergaderen, kortere vergadercyclus

De commissie adviseert:

- A. Bij beeldvormende Markt:
 - karakter goed uitleggen en laten bevestigen(!) het is een open 'gespreksvorm' gericht op informatie-uitwisseling tussen alle aanwezigen. Het kan voor de verschillende aanwezigen tegelijkertijd meerdere doelen dienen! Per sessie in het behandelvoorstel duidelijk maken wat de bedoeling is van die sessie
 - nadrukkelijk een rol voor het presidium/sessievoorzitter in de definitieve voorbereiding en inrichting van de sessie op de politieke markt
 - expliciet afspreken, dat er géén rondjes worden gemaakt, het is een gesprek
- B. Bij oordeelsvormende Markt:
 - dat fracties kort en bondig hun standpunt/mening weergeven

- de voorzitter aan het eind van de sessie duidelijk moet kunnen concluderen wát de overgebleven discussiepunten voor de raad zijn
 - uitgangspunt is een totale behandeling van het voorstel in maximaal 3 termijnen (incl. de bespreking in de Raad) voor de raadsvoorstellen, geen herhaling van inbreng
- C. Bij Raad:
- uitleg van de werking van het Vragenrecht
 - dat het punt “Actualiteiten van het college” wordt opgenomen in ons Reglement van Orde
 - dat een totale behandeling van maximaal 3 termijnen (incl. Pol.Markt) voor de raadsvoorstellen het uitgangspunt is, geen herhaling van inbreng
 - accent ligt op (definitieve) besluitvorming
3. **Focus op belangrijke onderwerpen / hoofdlijnen**
De commissie adviseert:
- A. Algemeen:
- een toelichting te geven op de bedoeling van het Behandelvoorstel
- B. Bij oordeelsvormende politieke markt:
- geen technische vragen te stellen (herbevestigen)
- C. Bij Raad:
- geen herhaling van bijdragen in de raadsvergadering zodat we uitgaan van 1, maximaal 2, termijn(en) nog in de raad
 - selectie van directe hamerstukken werkt goed, blijven doen (herbevestigen)
 - dat het voor de agendering van een besprekstuk NIET altijd nodig is, dat er een motie of amendement wordt ingediend. Deze lijn laten bevestigen
 - oproep: dat tijdens het vragenkwartier uitsluitend korte vragen gesteld zouden moeten worden, die kunnen worden gelinkt aan de actualiteit
4. **Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners**
De commissie adviseert:
- dat de bijeenkomsten die vanuit de raad worden georganiseerd, uitnodigend moeten zijn voor burgers/ vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen om in gesprek te komen, deel te nemen. Vooral bij beeldvormende sessies op de politieke markt (“open” ontvangst op de locatie, laagdrempelige opstelling, voorzitter/ gespreksleider moet de mensen actief blijven uitnodigen om deel te nemen aan het gesprek, etc)
 - dat raadsleden zelf ook actief de inwoners/aanwezigen tijdens de sessie in het gesprek blijven betrekken, het is dus niet alleen de taak van de voorzitter/gespreksleider
 - het spreekrecht tijdens de oordeelsvormende markt te handhaven volgens geldende regels
 - dat het verder aan de fracties, raadsleden zelf is om buiten de officiële gemeentelijke vergadermomenten in gesprek te komen met inwoners / maatschappelijke organisaties
5. **Meer tijd voor de raad om ‘meer naar buiten’ te gaan**
De commissie adviseert:
- dat er vanuit de griffie/gemeente zoveel mogelijk wordt ingepland / georganiseerd op de vaste vergaderavonden in de jaarplanning van de raad

- het verder aan de afzonderlijke fracties is om buiten de officiële gemeentelijke vergadermomenten “de boer op te gaan”
- Voorlopig af te zien van een vaste avond per week vergaderen

6. **Mogelijke regels bij afsplitsing**

Niemand komt aan de rechten van raadsleden als genoemd in de Gemeentewet. Maar men wil wel strenger zijn bij afsplitsingen

De commissie adviseert:

- herberekening van het fractie-ondersteuningsgeld, maar alleen vanuit de fractie die het raadslid heeft verlaten
- dat een afgesplitst raadslid geen fractievertegenwoordigers kan benoemen, artikel 6B van het RvO aanpassen
- afgesplitste raadsleden alleen aanduiden met hun eigen naam
- definitie fractie: een fractie is alleen een fractie als hij bestaat uit raadsleden die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard. Opnemen in het RvO
- raadsleden die uit een fractie stappen en blijven zitten, worden met ‘lid’ en naam aangeduid en als ‘groep’ en naam als het om meerdere afgescheiden raadsleden gaat. Opnemen in het RvO
- een raadslid dat uit een fractie is gestapt en blijft zitten, heeft geen recht op een fractiekamer; anders gezegd, alleen fracties (raadsleden die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard) hebben recht op een fractiekamer
- dat een afgesplitst raadslid niet deelneemt aan het fractievoorzittersoverleg
- ingangsdatum: per direct na het besluit in de raad waarbij het RvO is aangepast

7. **Diverse aanpassingen van het R.v.O. vanuit andere redenen**

De commissie adviseert:

- in te stemmen met de door ons in de praktijk gehanteerde volgorde van “stemmen in de raad” en dit ook vast te leggen in het RvO, d.w.z. eerst Amendement (en) – dan motie(s) en dan over het voorstel zelf
- m.b.t. een Initiatiefvoorstel de wijziging in de procedure over te nemen
- tot een wijziging van artikel 6b fractievertegenwoordigers i.v.m. het aannemen van werk voor de gemeente
- in te stemmen met de wijziging van artikel 5b.lid4 onderzoek geloofsbrieven bij beëdiging, benoeming wethouders over de VOG van maximaal 6 maanden oud
- in te stemmen met het toevoegen van de teksten over *Nederlanderschap of onderdaan van een EU-staat, én Ontheffing Woonplaatsvereiste* aan de toelichting op artikel 5b van het RvO

Bijlage Evaluatie Vergaderstructuur

30-09-2016

Inhoud

1..	Inleiding	6
2..	De 5 uitgangspunten van de evaluatie van de vergaderstructuur	6
3..	Uitgangspunt 1: Dualer debatteren	6
4..	Uitgangspunt 2: Efficiënter Vergaderen/ kortere vergadercyclus	9
5..	Uitgangspunt 3: Focus op belangrijke onderwerpen/ hoofdlijnen	12
6..	Uitgangspunt 4: Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners	16
7..	Uitgangspunt 5: Meer tijd voor de raad om "naar buiten" te gaan	19
8..	Mogelijke regels bij afsplitsingen	21
9..	Aanpassingen van het ' RvO voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt van de gemeente Hengelo'	26
	Bijlage 1 Notitie van presidium aan fractievoorzitters mbt dual debatteren	30

1. Inleiding

In deze bijlage hebben we de opbrengst van de evaluatie, van de ronde langs de fracties en het college, gekoppeld aan de basis van de nieuwe vergaderstructuur. Met andere woorden, de evaluatie gerelateerd aan de uitgangspunten zoals we die hebben geformuleerd toen we als raad de nieuwe vergaderstructuur hebben vastgesteld.

Het bleek lastig om alle opmerkingen uit de evaluatie exact toe te delen aan de 5 uitgangspunten. Wij denken dat we de ‘rode draad’ uit de gemaakte opmerkingen per uitgangspunt wel goed te pakken hebben.

En aanvullend aan de 5 uitgangspunten is er een hoofdstuk toegevoegd hoe je kan omgaan met afsplitsingen, en een hoofdstuk over de doorwerking van wijzigingen in de Gemeentewet op ons Reglement van Orde.

2. De 5 uitgangspunten van de evaluatie van de vergaderstructuur

De nieuwe vergaderstructuur moest (mede) bijdragen aan de wensen van de raad om te komen tot:

- 1) Dualer debatteren
- 2) Efficiënter vergaderen, kortere vergadercyclus
- 3) Focus op belangrijke onderwerpen / hoofdlijnen
- 4) Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners
- 5) Meer tijd voor de raad om ‘meer naar buiten’ te gaan.

We hebben in 2014 niet een zeer uitgebreid raadsvoorstel gemaakt, dat uitvoerig duidelijk maakt wat we precies onder de 5 uitgangspunten verstaan. In 2014 was meer het uitgangspunt ‘niet te veel opschrijven, maar gewoon vooral doen’. Met name het Reglement van Orde en de toelichting erop is eigenlijk het meest uitvoerige document.

3. Uitgangspunt 1: Dualer debatteren

Dualer debatteren is als begrip niet zelfstandig beschreven. We kunnen ook wel stellen dat de gehele nieuwe vergaderstructuur beoogt een bijdrage te leveren aan het dualer debatteren.

Kernpunt van dualer debatteren is, menen wij, dat we als raad ‘meer met elkaar in debat moeten gaan en in debat moeten zijn, meer dan met het college’. Dat blijkt bijvoorbeeld uit:

- het feit dat feitelijke en technische vragen niet meer in de oordeelsvormende Politieke Markt of in de raad moeten worden gesteld; de week voor de Politieke Markt moeten we benutten voor het stellen van technische vragen. Dat betekent dat tijdens de politieke markt geen tijd wordt verspild aan een vraag- en antwoord spel tussen een raadslid en het collegelid, met name niet tijdens oordeelvormende Politieke Markt en in de raadsvergadering. Dus is er meer tijd voor het uitwisselen van echte standpunten van de sessiedeelnemers, ‘wat vind ik ervan?’ en voor onderlinge discussie tussen raadsleden;
- Direct in onderling debat met elkaar, vanaf de 1^e termijn.

Opmerkingen van de fracties, gerelateerd aan 'dualer debatteren'.

De fracties hebben een aantal reacties gegeven in de evaluatieronde die betrekking hebben op dualer debatteren. De rode draad uit deze opmerkingen:

Politieke Markt (BEELDVORMEND):

- a. Fracties moeten niet te snel een standpunt innemen.

Politieke Markt (OORDEELSVORMEND):

- a. Er worden nog te weinig echte oordelen gegeven in een PM.
- b. Weinig debat (ligt niet aan format)
- c. Weinig kritische vragen, geen ruimte voor kritische vragen
- d. Er moet een debat worden gevoerd, maar sessies worden afgeraffeld
- e. Voorzitters zijn sturend i.p.v. begeleidend
- f. Wethouders gaan gemakkelijk aan vragen voorbij
- g. Raadsleden (ook collegeleden) moeten meer to-the- point komen.
- h. Men is to-the-point, scherp
- i. Géén rondjes maken, deelnemers melden zich zelf wel als ze iets willen zeggen
- j. Aangeven van bespreekpunten is fijn, maar de selectie kan soms beter
- k. Voorzitter moet scherp zijn op het bespreken van de bespreekpunten
- l. Lijkt nog wel veel op "oude commissies"
- m. Nog veel gericht op debat raad > college ipv raad <>raad.
- n. Sessievoorzitter moet interrupties, met beleid, toelaten.
- o. Je kunt goed je punt maken (onze punten komen goed over)

Raadsvergadering:

- a. Raadsvergadering moet dualer - méér debat onderling tussen raadsleden
- b. Spreekgestoelte:
 - (MEER) gebruiken (vóór)
 - Géén spreekgestoelte
 - af en toe, niet zwaarder maken dan het is
- c. Minder interrupties op elkaar
- d. Als de burgemeester portefeuillehouder is, dan een andere raadsvoorzitter.

Antwoorden op de reacties op het thema 'dualer debatteren'

Algemene reactie op de meeste bovengenoemde punten:

'wat kun je er zelf aan doen om tot verbetering te komen?'

Ieder raadslid zal in meerdere of mindere mate herkenning hebben bij de gemaakte opmerkingen. Het is vooral aan de raadsleden en de fracties zelf om kritisch naar zichzelf te kijken en te beoordelen of het eigen gedrag of de eigen bijdrage anders en beter kan. In dit kader willen we ook verwijzen naar de cursus debatvaardigheden die we eind 2014 hebben gevolgd, en waaruit diverse tips naar

voren zijn gekomen, die wij via de fractievoorzitters aan de diverse fracties hebben aangeboden (bijlage 'Verbetering vergadercultuur' van 26 november 2014 bijgevoegd).

Op een aantal specifieke punten reageren wij als volgt:

Beeldvormende Politieke Markt

Op de beeldvormende politieke markt is het 'dualer debatteren' veel minder van toepassing. De beeldvormende politieke markt heeft het accent liggen op kennisuitwisseling, kennis vermeerderen, informatie verkrijgen, vrij discussiëren zonder dat er een college-standpunt voorligt. De beeldvormende politieke markt wordt in de praktijk ook wel eens gebruikt met als doel dat het college ideeën ophaalt of meningen van de raad proeft over een voorgenomen beleidsrichting, zodat het college kan proven/ voelen 'zijn wij in de voorbereiding op de goede weg of niet?'

Punten bij de oordeelsvormende Politieke Markt:

Punt e: Voorzitters zijn sturend in plaats van begeleidend.

'nadere uitleg van het uitgangspunt'.

Uitgangspunt bij de nieuwe structuur is wel dat de voorzitter op de tijd stuurt, en dat hij stuurt op de inhoud, dat wil zeggen dat hij de raadsleden probeert bij de gevraagde beslispunten te houden, dus de voorzitter is inhoudelijk goed op de hoogte van het onderwerp waarvan hij voorzitter is, en hij moet goed samenvatten ..etc. Enige sturing mag dus verwacht worden van de voorzitters. Dit principe van sturing is inmiddels in de praktijk al wat afgezwakt en op het punt, als een raadslid zich echt niet aan de besprekpunten uit het behandelvoorstel wil houden, dan laat de voorzitter dat toch toe. Daarbij zal de voorzitter het betreffende raadslid en de sessiedeelnemers er wel nadrukkelijk op wijzen dat er afgeweken wordt van de beslispunten die aan de raad zijn voorgelegd.

Punten van de raadsvergadering:

Punt b: spreekgestoelte.

'wat hebben we afgesproken'

We hebben met elkaar afgesproken dat we in de tijdelijke vergaderopstelling van de raad in de Waterstaatskerk de ruimte nemen om te experimenteren met vergadervormen. Daar hoort bijvoorbeeld bij dat we ook gaan vergaderen zonder eigen microfoons, je termijn houden vanaf een spreekgestoelte en we gaan gebruik maken van interruptiemicrofoons.

Punt c: minder interrupties op elkaar:

'nadere uitleg van het begrip interrupties'

Een interruptie is wel een vraag en niet zoals nu wel gebeurt, een manier om een extra termijn voor jezelf te creëren/ nog eens je mening te geven. De raadsvoorzitter moet gesteund worden om het gebruik van een interruptie zuiver te houden.

Punt d: Als de burgemeester portefeuillehouder is, dan een andere raadsvoorzitter.

'nadere uitleg van de gemeentewet'

In de Gemeentewet is een dergelijke bepaling die deze mogelijkheid creëert niet opgenomen, en ook niet in het model RvO van de VNG of in ons eigen RvO. De vraag is dus of dit mag worden geregeld en zo ja of we dat dan zouden willen.

De gemeentewet heeft het in artikel 77 wel geregeld dat 'Bij verhindering of ontstentenis van de burgemeester wordt het voorzitterschap van de raad waargenomen door het langstzittende lid van de raad'. Als de burgemeester als portefeuillehouder het woord voert behoeft hij dus niet zich te laten vervangen door het langstzittende lid van de raad'. Hij is dan immers wel gewoon aanwezig. Echter in de praktijk kunnen zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen waarbij de burgemeester moeite kan hebben om inhoud en voorzitterschap in een persoon te verenigen. Bijvoorbeeld als het vertrouwen in de burgemeester ter discussie staat. In dat geval zal de burgemeester overwegen om het voorzitterschap over te dragen aan het langstzittende raadslid.

4. Uitgangspunt 2: Efficiënter Vergaderen/ kortere vergadercyclus

Het doel van de nieuwe vergaderstructuur op dit punt is tweeledig:

- een vermindering van het aantal vergaderuren,
- een snellere doorlooptijd van de vergaderstukken in het besluitvormingsproces (zeker bij stukken die weinig tot geen beleidsruimte bieden voor een nadere afweging of een geringe politieke attentiewaarde hebben).

Hiertoe zijn de volgende middelen/ instrumenten ingezet:

- Direct agenderen van sommige stukken als Hamerstuk op de agenda van de Raad door het presidium:
- Stukken die wél naar de Politieke Markt gaan, worden geagendeerd met een begin- en eindtijd:
- Het begeleidend behandelvoorstel moet de discussie verhelderen / ondersteunen
- Bij oordeelsvormende markt gevolgd door een raadsbehandeling, gaan we uit van een behandeling in 3 termijnen.

De fracties hebben een aantal reacties gegeven in de evaluatieronde die van toepassing zijn op dit uitgangspunt. Hieronder de gemaakte opmerkingen:

Opmerkingen richting de Politieke Markt:

- a. Het agenderen op tijd wordt enerzijds als positief ervaren (vooral naar externen) maar anderzijds als negatief want de tijd is vaak te kort.
- b. Niet alle raadsleden hoeven elke avond aanwezig te zijn, dat is positief
- c. We moeten, vooral in beeldvormende sessies, géén rondjes meer maken langs de aanwezigen of ze iets willen zeggen. Iemand die een bijdrage wil leveren meldt zich wel!
- d. Vaak/ Soms willen alle fracties iets zeggen en dus vergaderen we langer en meer ???
- e. Eén fractie heeft aangegeven, dat men wel vindt dat ze nu beter een punt kan maken. De punten die ze willen maken, komen nu goed over!
- f. Er zijn opmerkingen gemaakt over het (overwegen van) invoeren van spreektijd (de meningen zijn verdeeld) en interruptiemicrofoons (waar een duidelijke meerderheid vóór is).

- g. Minder interrupties op elkaar geven, en de sessievoorzitter moet interrupties, met beleid, toelaten.
- h. Het benoemen van de bespreekpunten in het behandelvoorstel is fijn, maar de selectie kan soms beter. De focus van de discussie moet op de échte bespreekpunten liggen.
- i. De sessievoorzitter moet scherp zijn op de bespreekpunten, op dat wat werkelijk voorligt (is niet altijd gemakkelijk, wordt ook erkend).
- j. De sessievoorzitter is meer sturend dan begeleidend aanwezig
- k. De sessievoorzitter moet meer gesteund worden door de vergadering en de positie van de voorzitter moet worden gerespecteerd!
- l. De bijdrages van de wethouders duren nu vaak te lang, dat kan korter en meer to-the-point.
- m. Er is behoefte aan het duidelijk(er) afsluiten/concluderen aan het eind van een sessie op de politieke markt, vooral als het stuk richting besluitvorming in de raad gaat (motie, amendement/ bespreekpunt vanwege een specifiek deel van het agendapunt).
- n. Een presentatie in de politieke markt, kan soms verduidelijken. Maar vaak is het een herhaling van de stukken, zijn ze te lang en /of overbodig!
- o. Er worden ook vaak “oordelen” van de deelnemers in een beeldvormende politieke markt gevraagd zonder onderliggende stukken. Dat vinden (sommige) fracties lastig
- p. Tijdens een oordeelsvormende politieke markt worden er, volgens sommige fracties, juist nog te weinig oordelen gegeven

Opmerkingen richting de raadsvergadering:

- q. De burgemeester leidt de vergadering goed/moet meer consequent de regels c.q. afspraken handhaven
- r. de actualiteiten van het college worden wisselend beoordeeld, enerzijds positief anderzijds “voor de bühne”
- s. Het is jammer dat de raad vervolgens niet kan ingaan op de actualiteiten van het college
- t. Actualiteiten en vragen mogen ook ter plekke worden gesteld volgens enkelen
- u. Te vaak wordt de discussie van de politieke markt in de raad overgedaan.
- v. Een andere mening daarover is dat een oordeel pas in de besluitvormende vergadering (dus de Raadsvergadering) echt definitief is.
- w. De meningen zijn verdeeld over het gebruik van spreekgestoelte.
- x. Ook over spreektijd zijn de meeste meningen verdeeld, de één wil spreektijd voor iedereen gelijk, de ander wil naar grootte van de fractie,
- y. Het merendeel vindt het vragenkwartier te lang (één fractie wil echter terug naar een vragenhalfuur) en de vragen zijn vaak niet actueel maar wel technisch, dus kunnen ook aan een wethouder worden gesteld.
- z. Er is één fractie uitgesproken tegen een interruptie microfoon, de rest is wel voor.

Antwoorden op de reacties op het thema efficiënter vergaderen/ kortere vergadercyclus

Algemene reactie op de meeste bovengenoemde punten:

‘wat kun je er zelf aan doen om tot verbetering te komen?’

Ook bij veel van deze bovengenoemde aspecten geldt dat ieder *raadslid* in meer of mindere mate herkenning heeft bij de gemaakte opmerkingen. Het is vooral aan de raadsleden en de fracties zelf om per punt kritisch naar zichzelf te kijken en te beoordelen of het eigen gedrag of de eigen bijdrage anders en beter kan. In dit kader willen we ook verwijzen naar de cursus debatvaardigheden die we eind 2014 hebben gevolgd, en waaruit diverse tips naar voren zijn gekomen, die wij via de fractievoorzitters aan de diverse fracties hebben aangeboden (bijlage 'Verbetering vergadercultuur' van 26 november 2014 bijgevoegd). Ook het *presidium* staat in elke vergadering stil bij de punten a. tijd van de sessie, c. geen rondjes maken, zeker niet bij beeldvormende sessies, d. hoe om te gaan met interrupties, i. scherp zijn op de bespreekpunten, m. duidelijk afconcluderen, en n. het karakter van de presentatie, en probeert daar lessen uit te trekken voor een volgende keer.

Op enkele specifieke punten rond efficiënter vergaderen/ kortere cyclus reageren wij als volgt:

1. Uitgangspunt was dat de cyclus korter zou worden is dat gelukt?

Reactie: Ja de cyclus is korter, zeker voor directe hamerstukken. Voor andere stukken is de cyclus soms niet korter dan in de commissiestructuur, maar ook niet langer. Als de trits beeldvormend – oordeelsvormend- besluitvormend wordt gevolgd dan kan de cyclus langer zijn, maar de raad heeft dan bij die punten ook haar focus willen leggen.

2. Uitgangspunt was dat het aantal vergaderuren zou verminderen, is dat gelukt ?

Reactie: is beantwoord bij uitgangspunt 5 'Meer tijd voor de raad om 'naar buiten te gaan'.

Het aantal vergaderuren is daadwerkelijk verminderd.

De raadsvergaderingen zijn in de regel vroeger afgelopen dan in de oude structuur, en dat geldt ook voor de sessies op de politieke markt. En als we onverhoopt te weinig tijd hebben gepland dan kan er al 2 weken later een vervolg van de sessie plaatsvinden: dat was in het oude systeem pas na 5 weken. Ook behandelen we de agendapunten waarover besluitvorming in de raad kan plaatsvinden in de regel in ongeveer 3 termijnen: meestal wordt in een oordeelsvormende Politieke markt 1 termijn gebruikt, en een hele korte 2^e termijn. In de raad volgt dan vaak ook een termijn en een korte 2^e termijn. We zouden consequenter kunnen letten op het gebruik van het aantal termijnen.

3. Punt j; Over het sturend of begeleidend zijn van de sessievoorzitter

Reactie: Is hiervoor onder 'dualer debatteren' op ingegaan.

4. Punt c: Karakter / verschil tussen beeldvormende sessies en oordeelsvormende sessies aangeven

Reactie: zie vooral hoofdstuk 4, waarin we de afspraken en de setting van beeldvormende sessies nog eens hernieuwen.

5. Punten w, x en z: In raadsvergaderingen spreektijd overwegen, interruptiemicrofoons overwegen..etc..

Reactie: spreektijd invoeren is ter discussie aan de raadsleden, interruptiemicrofoons overwegen is ook beargumenteerd onder het punt 'dualer debatteren'.

6. Punt n; Een presentatie in de politieke markt, kan soms verduidelijken. Maar vaak is het een herhaling van de stukken, zijn ze te lang en /of overbodig!

Reactie: Vanaf het begin van de nieuwe vergaderstructuur heeft de griffie erop gestuurd dat presentaties kort en bondig moeten zijn en een toegevoegde waarde moeten leveren op de documenten die voor de deelnemers reeds beschikbaar zijn. Helaas kwam het toch een aantal keren voor dat de inhoud van de presentatie op de avond zelf NIET aansloot op het onderwerp,

er kwamen dilemma's of vragen op tafel waar de deelnemers aan de sessie zich niet op voor hadden bereid en waar de voorzitter geen weet van had, of er stond alleen maar informatie in die ook reeds te lezen was in de beschikbare documenten. Dit leidde tot veel onvrede en verwarring bij tijdens de vergadering en is zonde van de kostbare discussietijd.

Naar aanleiding daarvan heeft het presidium een strakkere lijn ingezet tav presentaties:

- deze moeten absoluut de vrijdag voor de Pol. Markt bij de griffie binnen zijn en worden door de griffie én de voorzitter beoordeeld.
- moeten kort, bondig en van toegevoegde waarde zijn zodat de presentatie een hulpmiddel is bij de bespreking.

7. Diverse opmerkingen rond Vragenkwartier en actualiteiten van het college

'nadere uitleg van het begrip Vragenrecht'

- Op het karakter van het Vragenkwartier komen we uitvoerig terug onder uitgangspunt 3 'Focus op hoofdlijnen'. Op de vraag van enkele raadsleden om ter vergadering met (nieuwe) vragen te komen, adviseren wij om dat niet toe te staan. Doel van een vraag moet toch vooral ook zijn dat je een goed antwoord krijgt; je ontnemt de wethouder zo de kans om een goed antwoord voor te bereiden.

- Actualiteiten van het college: dit (inmiddels) vaste agendapunt is niet vastgelegd in ons Reglement van Orde. Het zit ook niet in het Model RvO van de VNG. We hebben dit agendapunt pas lopende de nieuwe vergaderstructuur ingevoerd. Het is aan de raad zelf om te bediscussiëren of de 'actualiteiten van het college' alsnog met regels in het RvO moet worden opgenomen. Daarbij merken wij op dat het college toch eigenlijk maar weinig gebruik maakt van dit agendapunt, terwijl het college heeft aangedrongen op het invoeren van deze mogelijkheid. Daartegenover staat dat de griffie sinds 2014 het aanbod heeft gedaan om op extranet ruimte te bieden aan ieder collegelid om een eigen pagina te hebben waar iedere wethouder zijn eigen informatie/ actualiteiten aan de raad kwijt kan.

5. Uitgangspunt 3: Focus op belangrijke onderwerpen/ hoofdlijnen

Doel van de focus op hoofdlijnen was in 2014 dat we ons als raad meer bezig zouden houden met dé belangrijke issues. Dat is al inherent aan het systeem van de politieke markt. Daarmee samen hangt een reeks van kleinere maatregelen:

- De introductie van directe hamerstukken voor de raadsvergadering (zodat we in de Politieke Markt meer tijd hebben voor de echt belangrijke onderwerpen):
- Introductie van het Behandelvoorstel (zodat raadsleden zich zeer bewust zijn van wat er nu precies ter besluitvorming voorligt, waar het debat over gaat);
- Het raadslid houdt zich aan het behandelvoorstel per agendapunt.
- Ieder is zich zeer bewust van de tijd/zelfdiscipline: de deelnemers accepteren de gegeven behandeltijd.
- Bij een oordeelsvormende politieke markt geen technische en feitelijke vragen stellen (die stelt het raadslid in de week ervoor aan de ambtenaar),
- Geen herhaling in de raad, uitgangspunt is totaal 3 termijnen.
- (De wijze van debatteren heeft ook zijn raakvlakken met de focus op hoofdlijnen)

In de evaluatieronde langs de fracties en het college zijn er slechts enkele opmerkingen gemaakt die direct te herleiden zijn naar de focus op de hoofdlijnen. Toch zijn er een aantal zaken die wij graag onder uw aandacht brengen, rond de focus op hoofdlijnen.

Focus op hoofdlijnen in het debat, en behandelvoorstel.

Het doel was, in lijn met het eerste punt, dual debatteren, dat de raad zich ook echt zou gaan richten op de hoofdlijnen. Met name kaderstelling, echte majeure onderwerpen zouden we gaan bediscussiëren met elkaar.

Dat vergt een bepaalde discipline van de verschillende actoren in het besluitvormingsproces, niet alleen raadsleden, maar ook collegeleden en voorzitters moeten scherp zijn op de hoofdlijnen van de voorliggende stukken, maar ook tijdens het debat.

In 2014 gingen we er nog vanuit dat de raadsleden zich zouden houden aan het Behandelvoorstel wat het presidium bij het agendapunt heeft gevoegd, zodat we ook echt als raad zouden focussen op de beslispunten die op dat moment aan de orde zijn en waar de raad een besluit over wordt gevraagd te nemen. Dat uitgangspunt is wat te strikt gebleken. Het komt regelmatig voor dat een raadslid zich zeer bewust niet wenst te houden aan het onderwerp, afwijkt van de punten van het Behandelvoorstel en bijvoorbeeld toch in wil gaan / terug wil komen op een eerder genomen besluit rond dat onderwerp. *De sessievoorzitter kan het raadslid en de andere sessiedeelnemers daarop wijzen, maar het raadslid bepaalt uiteindelijk zelf de inhoud van zijn bijdrage.*

Karakter van het Behandelvoorstel

Hamvraag bij het aanbieden van stukken of onderwerpen voor het besluitvormingsproces moet zijn: Waarom gaat de raad hierover? En wat is precies de rol / bevoegdheid van de Raad? Dit dwingt de opsteller van het stuk (maar ook het college) om kritisch te kijken naar de stukken die ter besluitvorming dan wel ter beeldvorming aan de raad worden aangeboden. Vervolgens probeert de griffie juist dié onderwerpen/ dilemma's en/of vraagstukken op te nemen in het behandelvoorstel, zodat de discussie in de politieke markt of het debat in de raadsvergadering zich daar op kan toespitsen. Het behandelvoorstel moet nadrukkelijk worden gezien worden als een hulpmiddel voor de raadsleden om te focussen op de hoofdlijnen en zeker niet als een keurslijf zoals door één fractie aangegeven is.

Bij raadstukken die in een reeks elkaar opvolgen (zoals bij projecten) wordt de besluitvorming getrechterd van hoofdlijnen naar steeds concreter.

Geen herhaling in de raad, uitgangspunt is 3 termijnen (bezien over een oordeelsvormende markt en daaraan aansluitend de raadsvergadering)

Dit uitgangspunt is een beetje ondergesneeuwd geraakt. Beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming. De gedachte was dat met name in de oordeelsvormende politieke markt vooral het inhoudelijke debat plaatsvindt, en dat er vervolgens in de raad alleen nog wordt gesproken over de moties en amendementen rond het voorstel, en dat niet het hele debat weer in zijn volle breedte wordt herhaald in de raad.

Opmerkingen vanuit de fracties en/of het college:

Zoals hierboven opgemerkt, zijn in de evaluatieronde langs de fracties en het college slechts enkele opmerkingen gemaakt die direct te herleiden zijn naar de focus op de hoofdlijnen. Het college geeft aan de focus op belangrijke onderwerpen/hoofdlijnen wisselend te vinden maar anderzijds wordt door één van de fracties het college zelf verweten te langdradig te zijn in de bijdrages, waardoor de focus op hoofdlijnen ook wordt verloren.

Daarnaast zijn in de evaluatie een aantal opmerkingen gemaakt die wel zijdelings met dit punt te maken hebben. Die staan hieronder nog opgesomd, tevens voorzien van een reactie.

a. Er worden nog veel technische vragen gesteld tijdens de Politieke Markten.

Reactie: Dit vergt zoals hierboven reeds is aangegeven de nodige discipline. Tijdens de debatcursus die in het najaar van 2014 is gehouden was dit ook één van de observaties van de trainers. Zij schreven toen: *“door de hoeveelheid aan technische en open vragen komen de standpunten van de raadsleden niet goed naar de voorgrond en wordt er te weinig op hoofdlijnen gedebatteerd, waardoor geen duidelijk oordeel wordt gevormd. <...>Wanneer raadsleden hun vragen scherper formuleren en in de oordeelsvormende vergadering minder tijd aan de details besteden en meer op hoofdlijnen debatteren zal dit het debat en de besluitvorming in de gemeente ten goede komen”*. Zij hebben destijds ook een aantal gerichte tips gegeven, die we opnieuw bij de fracties en de sessievoorzitters onder de aandacht kunnen gaan brengen.

Conclusie/ advies: raadsleden spreek elkaar daar over en weer op aan.

b. De selectie van directe Hamerstukken werkt goed (en dus houdt je de stukken over waar nog wel discussie over kan plaatsvinden).

Reactie: het presidium doet zijn best om de inschatting zo goed mogelijk te doen. Mocht de raad vinden dat een direct hamerstuk toch naar de Politieke Markt toe moet, dan kan de raad dat besluiten aan het begin van de raadsvergadering bij het agendapunt ‘Vaststellen van de agenda’ , artikel 9 RvO.

c. Oordeelsvormende markt en dan door als hamerstuk of bespreekstuk naar de raad: is voor de agendering als bespreekstuk altijd een motie of een amendement nodig?.

Reactie: Dit was oorspronkelijk wel het uitgangspunt. Inmiddels wordt daar door de sessievoorzitters soepeler mee omgegaan. Het komt met enige regelmaat voor dat een sessiedeelnemer tijdens de politieke markt nieuwe gezichtspunten opdoet van andere sessiedeelnemers of van burgers, die hij nog niet met zijn fractie heeft kunnen delen. In dat geval vraagt de fractie bedenktijd om eventueel zijn standpunt bij te stellen. *De sessievoorzitters hanteren dan de lijn dat de fractie dan wel heel duidelijk moet aangeven op welk aspect hij nog terug wil komen in de raadsvergadering of ‘wat nog het discussiepunt voor de raadsvergadering is’*. Op die manier hoeft in de raadsvergadering niet het hele debat te worden overgedaan, maar wordt alleen nog ingegaan op de openstaande discussiepunten. Het is aan de raad zelf om elkaar daar over en weer ook op aan te spreken en de raadsvoorzitter te steunen in het inhoudelijke debat.

d. Het vragenkwartier wordt (mis)bruikt voor de verkeerde vragen.

Een aantal fracties is van mening dat het vragenkwartier specifiek bedoeld is voor korte, snelle, en met name ACTUELE vragen.

Reactie: In artikel 46 van het RvO hebben wij ons Vragenkwartier geregeld. Wij hebben de eis van 'actualiteit' niet opgenomen in het artikel en ook niet in de toelichting op dit artikel. Het is inhoudelijk lastig om te bepalen wat actueel is, en door wie dat dan moet gebeuren. Wat voor de één niet-actueel is, kan dat voor een ander wel zijn. De griffie is van mening dat een eventuele actualiteitseis een inperking oplevert van het Vragenrecht die de wetgever blijkens de toelichting op artikel 155 Gemeentewet - dat is de basis voor het vragenrecht- NIET toelaat. Ook

de VNG heeft in haar Model RvO rond het vragenkwartier geen actualiteits-eis opgenomen.

Advies: niet veranderen.

e. De kwaliteit van de raadsvoorstellen is vaak onvoldoende.

Kwaliteit van raadsstukken heeft wel zeker een relatie met het thema 'Focus op hoofdlijnen'.

Als het raadsvoorstel duidelijk aangeeft:

- wat de beslispunten zijn,
- wat de eerdere besluitvorming is geweest (BOB-model) en
- waarom de raad erover gaat/ waarom een besluit wordt gevraagd,

dan bevordert dat zeker de focus van de raadsleden in het debat en debatteren ze over de kern van de zaak.

Reactie: zonder nadere duiding is het lastig om deze opmerking over de kwaliteit van de raadsstukken te bevestigen of te ontkrachten. Vanuit de griffie merken wij dat soms niet voldoende duidelijk wordt gemaakt waarom de raad bevoegd is (waarom gaat de raad er over), en dat vaak de eerdere betrokkenheid van de raad niet wordt genoemd (er ligt nu een voorstel omdat de raad er een motie over heeft aangenomen) of niet wordt genoemd dat er reeds een beeldvormende PM heeft plaatsgevonden. Kortom de politieke antenne ontbreekt nogal eens in de raadsvoorstellen. Wij doen ons best om de eerdere meningsvorming of besluitvorming die de raad over het onderwerp heeft gehad alsnog in het Behandelvoorstel op te nemen, zodat de raadsleden niet hoeven te zoeken wanneer ze al eerder over het onderwerp hebben gesproken.

Het blijft klaarblijkelijk lastig om een goed op de raad toegesneden raadsvoorstel te schrijven. Er is de afgelopen jaren herhaaldelijk aandacht besteed aan het schrijven van de bestuurlijke stukken: ook in het format dat gemeentebreed gebruikt wordt zijn nieuwe 'sturende' voorbeeldvragen opgenomen. De griffie probeert daarom via het behandelvoorstel wel de noodzakelijke onderdelen voor een goed raadsvoorstel boven tafel te krijgen en op te schrijven.

f. Het behandelvoorstel is nuttig, maar is niet altijd goed/helder genoeg geformuleerd.

Reactie: wij zijn blij dat de raad het behandelvoorstel als nuttig ervaart. Maar de opmerking klopt: de helderheid van ons Behandelvoorstel hangt ondermeer af van de helderheid van het aangeboden stuk. Als het stuk op bepaalde punten niet helder genoeg is, hebben wij

beperkte tijd om de specifieke besprekpunten helder te krijgen (al dan niet na telefonisch contact met de opsteller van het stuk). Soms lukt het ons niet om de betrokken medewerker hierover inhoudelijk te kunnen raadplegen, en dan gaan we vooral uit van de inhoud van het stuk zoals dat door het college aan de raad is aangeboden.

- g. Het college mist de “out of the box” onderwerpen zoals destijd op Trefpunt.

Reactie: zonder nadere toelichting is niet goed te duiden wat het college precies mist aan ‘out of the box’onderwerpen. Dit soort onderwerpen kunnen inderdaad prima op een Politieke Markt geagendeerd worden, ze zijn alleen nog niet veel aangeboden of gevraagd de afgelopen periode.

Wat wel is gebeurd: discussie over de binnenstad, door een groep raadsleden ge-entameerd, verzoeken van raadsleden om punten op de agenda te zetten; zoals skatepark, passend onderwijs, de situatie rond TSN..etc...

Ook het college kan zelf out-of-the-box onderwerpen aandragen. Misschien heeft het ook te maken met de periode waarin we leven: veel uitvoeringswerkzaamheden rond de transitie, bezuinigingen..?

6. Uitgangspunt 4: Meer mogelijkheden tot gesprek met inwoners

Kernpunt

Bij de invoering van de nieuwe vergaderstructuur was de wens van de raadsleden om meer en beter in gesprek te komen met de inwoners van Hengelo sterk aanwezig.

Zelf contact maken met burgers en instellingen is ook een verantwoordelijkheid van de raadsleden en fracties zelf. Ze kunnen als fractie bijvoorbeeld een eigen (werk)bezoek organiseren: bij Uitgangspunt 5 ‘meer tijd voor de raad om meer naar buiten te gaan’ wordt daar nader op ingegaan.

Maar anderzijds is het ook een punt voor de gemeenteraad zelf om rond het formele vergadermoment van de politieke markt na te denken hoe wij burgers/betrokkenen en/of vertegenwoordigers van instanties betrekken bij onze meningsvorming en besluitvorming.

We kennen in Hengelo géén spreekrecht tijdens onze raadsvergaderingen. Ook in het model RvO van de VNG is geen spreekrecht voor burgers in de raadsvergadering opgenomen. De inwoners en instellingen en andere belanghebbenden van Hengelo hebben tijdens de Politieke Markt mogelijkheden om in te spreken. En juist één van de doelstellingen van de opzet van de politieke markt was om, ***m.n. tijdens een beeldvormende politieke markt***, beter in gesprek te komen met burgers of vertegenwoordigers van belangenorganisaties. We hebben zelfs de term ***“gesprekstafel”*** genoemd, inwoners of andere belangstellenden komen gelijkwaardig en volwaardig aan tafel zitten om mee te praten. Op deze manier is er meer ruimte voor de inwoners van Hengelo om een inbreng te hebben tijdens het raadsproces.

Voor een oordeelsvormende Politieke Markt is het spreekrecht, zoals we dat ook in de commissiestructuur kenden, gebleven op max. 5 minuten per inspreker. Uiteraard kunnen raadsleden wél verduidelijkende vragen stellen aan de sprekers, direct na hun inspraakreactie. Maar het is niet de bedoeling dat sprekers vervolgens deelnemen aan het debat.

Bij een beeldvormende Politieke Markt is het spreekrecht van burgers niet gelimiteerd. Het presidium stelt volgens artikel 32 van het RvO een behandelvoorstel vast, waarin ook is opgenomen hoe de burgers kunnen meepraten bij de beeldvormende sessies. Meestal nemen wij op dat burgers volop kunnen meepraten over het onderwerp dat geagendeerd is, en dat de sessievoorzitter verantwoordelijk is voor de orde van de sessie zodat ook andere deelnemers en raadsleden aan bod komen.

Opmerkingen van de fracties en college, gerelateerd aan'meer in gesprek met de inwoners' en antwoord op de opmerking.

Om diverse redenen komt "het beter in gesprek komen met inwoners" (nog) niet uit de verf. Elke fractie, maar ook het college, heeft hier, in negatieve zin, opmerkingen over gemaakt die sterk overeen komen met elkaar.

Opmerking a) het beter, en direct, uitnodigen voor de politieke markt.

Meerdere fracties hebben aangegeven dat ze vinden dat "we" als raad de burgers méér actief moeten uitnodigen. De belangstelling en deelname aan een politieke markt varieert sterk. In het algemeen is de ervaring dat als er een rechtstreeks belang is dat een behoorlijke groep mensen nog wel geneigd is om te komen.

Antwoord: Dit is inderdaad een punt van aandacht. Bij de start van de nieuwe werkwijze is er, in overleg met de afdeling Communicatie, voor gekozen om de vergaderavonden op de standaard wijze aan te kondigen. Dat wil zeggen op de website Hengelo.nl, via Hengelo's Weekblad en ook via de social media van de gemeente (bijv. Twitter). Daarnaast worden in overleg met het college en/of de betrokken ambtenaar direct belanghebbenden bij het onderwerp (bijv. burgers of organisaties die een zienswijze hebben ingediend, of organisaties die betrokken zijn bij de inhoud van het voorstel) gewezen op de politieke markt.

Uit een tussentijdse evaluatie met de afdeling communicatie kwam ook naar voren dat dit punt breder en intensiever opgepakt zou kunnen worden door de griffie en de afdeling communicatie. Voor suggesties zie onderstaande tabel.

Uitnodiging	Belanghebbenden actief uitnodigen, opnemen in het protocol i.s.m. beleidsafdeling	Griffie voert uit
Hengelo.nl	Beeldbutton – wervende tekst over een belangrijk agendapunt PM/raad; verwijzing naar bestuursagenda + audiostreaming (raad)	Afd. Communicatie voert uit
	Zoekmachine verbeteren	Afd. Communicatie + afd. ICT
	Teksten + foto's updaten	Afd. Communicatie voert uit
Gemeentenieuws in Hengelo's Weekblad	Wervende tekst over een belangrijk agendapunt PM/raad; tijden + locaties	Afd. Communicatie helpt bij wervende tekst

	vermelden	
	Redactioneel artikel bij belangrijke agendapunten	Afd. Communicatie voert uit
Twitter	Account gemeenteraad074: voor, tijdens, na vergaderingen twitteren; gemeente kan retweeten	Griffie voert uit. Afd. Communicatie biedt training en ondersteuning
	Gemeentelijk account: aankondigen bijeenkomsten; retweeten Gemeenteraad 074	Afd. Communicatie voert uit
Intranet	wervende tekst over een belangrijk agendapunt PM/raad; verwijzing naar bestuursagenda + audiostreaming (raad)	Afd. Communicatie voert uit, plaatst onder Korte mededelingen

opmerking b) de 'fysieke' omgeving van de vergaderlocatie: o.a. de bezoekers beter ontvangen/welkom heten, de opstelling van de vergaderzaal.

Antwoord: De ontvangst van bezoekers van een politieke markt is genoemd als verbeterpunt. Veel mensen moeten een drempel over om bij de politiek hun zegje te komen doen. Als de ontvangst goed is, kan het de burger op zijn gemak stellen en helpen om meer ontspannen deel te nemen aan het gesprek.

Suggestie: Voor een deel gebeurt het welkom heten door de voorzitter bij de start van een sessie, maar het zou beter kunnen/moeten bij binnenkomst in het gebouw. Bijvoorbeeld via een "gastvrouw / gastheer van de raad" (dat zou mogelijk wisselend een raadslid/fractievertegenwoordiger of een bepaalde fractie kunnen zijn) die de bezoekers bij binnenkomst opvangt, even kort wegwijs maakt richting garderobe /koffie en het programma van die avond met de verschillende sessies.

Opmerking c. De opstelling van de zaal: onderscheid Beeldvormende en Oordeelsvormende Politieke markt

De opstelling van de zaal is mede bepalend voor het goede verloop van een vergadering. Hierbij maakt het verschil of er een beeldvormende dan wel een oordeelsvormende sessie is geprogrammeerd. Voor een oordeelsvormende sessie, die bedoeld is als voorbereidende bespreking voor besluitvorming in de raad, is toch een meer formele setting vereist dan voor een beeldvormende sessie.

Antwoord:De afgelopen periode hebben we in het stadhuis van Hengelo moeten roeien met de riemen die we hadden. De locaties die beschikbaar waren voor de politieke markten hadden de nodige fysieke beperkingen, o.a. moeilijk te verwisselen opstellingen, vrijwel alleen maar rechthoekige tafels, beperkingen vanwege de audio-opname apparatuur, etcetera. Daarom was het wel lastig om op een goede manier uitvoering te geven aan de oorspronkelijke bedoeling van laagdrempelige losse gespreksessies, vooral bij de beeldvormende sessies.

Beeldvormende sessies; ander karakter, andere setting

Dat neemt niet weg dat we toch al geëxperimenteerd hebben met:

- lossere opstellingen (zonder tafels),

- raadsleden en publiek door elkaar,
- de voorzitter treedt op als gespreksleider en niet zozeer als voorzitter,
- wethouders gaan weer wat meer naar de achtergrond bij beeldvormende sessies , (zoals ook in het begin de bedoeling was), en meer in gesprek met de gemeentelijke medewerkers, de deskundigen,
- Qua uitstraling ook de bezoekers meer uit te nodigen om deel te nemen aan het gesprek.

Advies: Nogmaals bevestigen dat dit het karakter is van beeldvormende sessies is wat wij als raad willen nastreven.

In de tijdelijke vergaderlocaties van het MFA Berflo Es gaan we hier verder mee experimenteren en ook voor de vernieuwbouw van het stadhuis is dit een zéér belangrijk aandachtspunt.

Opmerking d. De vergaderorde tijdens de sessie; er is geen gelijkwaardig gesprek met de burger, de rol en positie van de voorzitter is erg belangrijk, en de voorzitter moet ook tijdens de sessie de burgers blijven uitnodigen om deel te nemen.

Antwoord: Het belangrijkste punt hierbij is dat de wijze waarop wij met elkaar vergaderen (de vergaderorde) ook niet echt uitnodigt mee te praten, zelfs niet bij beeldvormende sessies. Zoals hierboven ook al aangestipt is er vaak een (te) strakke opstelling, iedereen achter een tafel met microfoon (die ook nog gebruikt moet worden), dat schept afstand.

Voor een oordeelsvormende vergadering moet er uiteraard wel een vergaderorde zijn, we willen immers met elkaar dat de oordeelsvormende bespreking, het voorportaal van de raadsvergadering is, dus in totaal 3 termijnen, en een duidelijke conclusie voor hamerstuk dan wel bespreekstuk voor de raad.

Tijdens een beeldvormende sessie kunnen de raadsleden, de burgers en de wethouder “losser” het gesprek aangaan in plaats van erg formeel. Dus geen strakke “rondjes” houden om meningen of vragen op te halen, geen lange bijdrages, niet te veel herhalingen, maar meer in gespreksvorm met elkaar vergaderen. Dit vergt naast de nodige aandacht van de sessievoorzitters en de wethouders óók een andere wijze van voorbereiding in de fracties. Tijdens de debatcursus eind 2014 is daar aandacht aan geschonken en naar aanleiding daarvan is er de notitie van het presidium aan de fractievoorzitters gestuurd. (zie bijlage, al meermalen genoemd).

Advies: Deze punten gaan we nogmaals onder de aandacht brengen.

7. Uitgangspunt 5: Meer tijd voor de raad om “naar buiten” te gaan

Kernpunt:

De raad zou, door de clustering van de vergaderavonden tot een dinsdag en woensdag, ééns in de twee weken, meer tijd hebben om ‘de boer op te gaan’.

Kanttekeningen van de fracties en het college bij 'meer tijd om naar buiten te gaan'

Opmerking 1: Het college vraagt zich nadrukkelijk af of de raad inderdaad meer tijd heeft gekregen om naar buiten te gaan. Er is één fractie, plus het college, die expliciet hebben aangegeven dat men van mening is dat we méér vergaderen i.p.v. minder.

Antwoord: bij de start van deze nieuwe vergaderstructuur in april 2014 is er een inventarisatie gehouden van het aantal vergadermomenten/bijeenkomst in een heel kalenderjaar met de oude structuur (januari t/m december 2013). In dat jaar hadden we in totaal 98 vergadermomenten. Dat waren 78 'formele' vergaderavonden zoals: IBR, Commissievergaderingen, Raadsvergaderingen en Trefpunt en Presidium. Verder waren er 20 aanvullende avonden zoals Techn. Beraad en werkbezoeken.

In de nieuwe structuur hadden we in 2015 (dat is het eerste volle kalenderjaar dat met de nieuwe structuur is gewerkt) 60 'formele' vergadermomenten van de Politieke markt (24 x) Raadsvergadering (16 keer) en 20 x een Presidiumvergadering. Daarnaast waren er 12 aanvullende avonden (6x Techn. beraad, 4 keer bijeenkomst i.v.m. de Twenteraad, 1 x werkbezoek en 1x een groepsinterview voor de raad). Het totaal voor 2015 komt daarmee op 72 keer.

Naar onze mening geeft deze jaarplanning van de gemeenteraad meer ruimte voor fracties om op eigen initiatief maatschappelijke organisaties, sportverenigingen, wijk- en of buurtverenigingen of bedrijven te bezoeken. Of fracties dat doen is aan hen.

Opmerking 2: ga naar één vaste avond per week. Door enkele raadsleden/fracties is gesuggereerd om alles op één vaste avond te plannen, zoals bijvoorbeeld in Almelo, en dan over te gaan op een ritme van één avond per week. Dit schept volgens een fractie duidelijkheid voor de burger.

Antwoord: de griffie heeft hier naar gekeken en wij zien in deze cyclus vanuit logistiek oogpunt de nodige nadelen:

- er gaan veel cycli/raadsrondes door elkaar lopen -> dat werkt voor iedereen erg onoverzichtelijk;
 - Omdat Hengelo de Politieke Markt gebruikt als voorportaal voor besluitvorming in de Raad, wordt het doorsluizen van stukken via Politieke Markt naar de raadsvergadering omslachtig in deze situatie. Het kan in de praktijk niet binnen één week (de fractievoorbereiding voor moties/amendement heeft dan zeer weinig tijd en de publicatie in Hengelo's Weekblad wordt erg lastig en onnauwkeurig (onderwerpen moeten dan steeds onder voorbehoud worden aangeleverd). Daar zal dan toch een week extra tijd voor genomen moeten worden, kortom de cyclus zal in de praktijk langer worden dan nu het geval is.
- Opmerking: In Almelo heeft men wel een wekelijkse cyclus maar het is daar veel minder gebruikelijk dat stukken in een oordeelsvormende Politieke markt worden besproken, die dan vervolgens doorlopen naar de daarop volgende raadsvergadering. Hun besluitvormingsproces zit anders in elkaar en kan niet één op één met ons proces vergeleken worden.

- het presidium zal dan ook vaker bij elkaar moeten komen, omdat er (bijna) wekelijks een nieuwe agenda voor Raad dan wel Pol. Markt vastgesteld dient te worden.
- kleine(re) fracties moeten elke dinsdag aan de bak! (bij grotere fracties kan mogelijk beter verdeeld worden op inhoud van onderwerp)
- ook vaker wekelijks een fractievergadering (dat is nu ook niet voor elke fractie het geval)

Kortom: dit systeem heeft volgens de griffie meer nadelen dan voordelen. **Advies:** niet overgaan tot een wekelijks cyclus.

De gedachte om een wekelijkse cyclus in te stellen met op dezelfde dag een raadsvergadering en aansluitend de politieke markt hebben we nu niet verder uitgewerkt, in de wetenschap dat het de komende jaren ook praktisch onmogelijk is om dit te organiseren (Politieke Markt vindt plaats in de Berflo Es en daar kan geen raadsvergadering plaatsvinden, en de raadsvergadering vindt plaats in de Waterstaatskerk en daar is geen ruimte voor verschillende zalen van de Politieke Markt).

8. Mogelijke regels bij afsplitsingen

Diverse fracties hebben aangegeven toe te willen naar duidelijkere / strengere regels bij afsplitsingen. De 'rode draad' van de gemaakte opmerkingen tijdens de evaluatieronde was:

- a. Streng zijn voor afsplitsingen van fracties
- b. Nieuwe Regels laten ingaan per 2018, sommige fracties willen dat al eerder
- c. Regels conform Tweede Kamer instellen (afsplittings zijn géén fractie, dus geen kamer, geen vergoeding etc.)
- d. Verder als onafhankelijk raadslid
- e. Naamgeving beperken tot "fractie....."
- f. Met voorkeurstemmen gekozen, dan recht op nieuwe eenmansfractie
- g. Rekening houden met afsplitsingen, 100% faciliteren (eigen ruimte en allemaal fractievoorzitter)
- h. Ná afsplitsing niet automatisch een nieuwe fractie
- i. Vóór betere regels; uniformering in naam, huisvesting en budgettering etc.
- j. Met terugwerkende kracht laten ingaan, ontmoedigingsbeleid
- k. Bij halen van kiesdrempel kan iemand zelf kiezen voor wel/niet behouden van de zetel
- l. Uitbreiden van regels/rechten na afsplitsing, o.a. personele ondersteuning (assistent / volger) + spreektijd

Achtergrond informatie:

Strenger zijn bij afsplitsingen, waar gaat het dan over?

- Al dan niet gebruikmaken van een nieuwe naam:
- Al dan niet gebruikmaken van fractie-ondersteuningsgelden:
- Al dan niet recht hebben op fractievertegenwoordigers, die niet op de lijst hebben gestaan want die lijst was er niet.
- Al dan niet recht hebben op een fractiekamer.
- Deelname aan het fractievoorzittersoverleg.

Waar gaat het niet over?

Het gaat uiteraard niet over het recht van het raadslid om raadslid te blijven nadat het raadslid uit zijn fractie is gestapt. En ook niet over alle andere rechten die elk raadslid heeft volgens de Gemeentewet, zoals het recht op het stellen van schriftelijke vragen, het indienen van moties en amendementen..etc...

Enkele regels elders rond afsplitsingen en fracties

Sommige gemeenten, waaronder Enschede, hanteren strengere regels rond afsplitsingen en fracties. Ook de Tweede kamer is strikter. Enkele voorbeelden zijn:

Enschede:

- Voor de nieuw gevormde fractie is er geen recht op het volledige basisbedrag plus een bedrag per raadslid; er volgt een herberekening tussen het uitgestapte raadslid en de fractie die hij heeft verlaten, zodat niet alle fracties een herberekening krijgen, en het raadslid krijgt dus een x-ste deel van het basisbedrag van de fractie die hij heeft verlaten.
- Er mogen geen fractievertegenwoordigers worden benoemd want in het RvO van Enschede staat dat dat recht alleen toekomt aan fracties die op grond van de verkiezingsuitslag zitting hebben in de raad.
- In commissies waarin het raadslid benoemd was, blijft hij gewoon benoemd.
- Beleid van het presidium is dat de leden van de raad die zich afsplitsen aanduiden met hun eigen naam. Zo wordt voorkomen dat er zich tussentijds nieuwe fracties in de raad vormen met nieuwe namen zonder dat de kiezer daar invloed op heeft (gehad).

Tweede Kamer:

De Tweede Kamer heeft in april 2015 **een notitie** geschreven over de afsplitsing van fracties in de Tweede Kamer. Dit onderwerp is daar volop in discussie en dit zal waarschijnlijk gaan leiden tot veranderingen van de huidige reglementen.

In de notitie wordt een onderscheid gemaakt tussen de rechten die voortvloeien uit het Kamerlidmaatschap en de rechten die voortvloeien uit het fractielidmaatschap. De notitie biedt handvaten om fractiesplitsingen te ontmoedigen. De redenering van de Tweede Kamer is dat ze niet zal tornen aan de rechten die het kamerlidmaatschap met zich mee brengt. Maar omdat in de Grondwet is vastgesteld dat de Tweede Kamer zelf haar eigen reglementen van orde vaststelt, kan diezelfde Tweede Kamer ook gaan over de inperking van rechten van leden die zich hebben afgesplitst van een fractie.

Wat is een fractie ?

Volgens het VNG 2014 Model RvO en ons huidige RvO 2014

Ten tijde van het voorbereiden en vaststellen van ons huidige Reglement van Orde stuurde ook de VNG een' Model Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2014'. Ons huidige artikel 6a Fracties volgt bijna woordelijk artikel 7 Fracties van de Model verordening van de VNG.

Artikel 7. Fracties

1. Raadsleden die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zitting als één fractie beschouwd.
2. Als boven de kandidatenlijst een aanduiding was geplaatst, voert de fractie in de raad deze aanduiding als naam. Als daar geen aanduiding was geplaatst, deelt de fractie in de eerste raadsvergadering aan de voorzitter mee welke naam deze fractie in de raad zal voeren.
3. De namen van de fractievoorzitter en diens plaatsvervanger worden zo spoedig mogelijk doorgegeven aan de voorzitter.
4. Als één of meer raadsleden van één of meer fracties als zelfstandige fractie gaan optreden of als één of meer raadsleden van een fractie zich aansluiten bij een andere fractie, wordt hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling gedaan aan de voorzitter.
5. Een nieuwe naam van een fractie voldoet aan de eisen uit artikel G 3 van de Kieswet en wordt gebruikt met ingang van de eerstvolgende raadsvergadering na naamswijziging.

Overigens zijn gemeenten niet verplicht de modelverordening van de VNG te volgen. De modelverordening van de VNG houdt bijvoorbeeld geen rekening met ons model van politieke markten.

Hoe ontstaat een fractie?

Duidelijk is dat een fractie ontstaat doordat de gekozen leden van een fractie bij de verkiezingen op dezelfde lijst hebben gestaan. Dat is ook in ons RvO van Hengelo het geval.

Ontstaat er een nieuwe fractie als er sprake is van een afgesplitste ‘fractie’?

Zoals de regelingen van de Tweede kamer tot nu toe zijn geformuleerd, is dat nog wel het geval. En dat is ook in ons RvO Hengelo het geval, zie artikel 6a lid4. Het voorstel van de Tweede Kamer is om afsplitsingen te ontmoedigen, door de afgesplitste leden geen fractie meer te laten vormen. Hierdoor ontstaat er volgens de notitie een zuivere lijn: *‘alle leden hebben de rechten die rechtstreeks voortvloeien uit hun Kamerlidmaatschap en alléén de leden die na de verkiezingen (via een lijst) een fractie vormen komen de rechten toe die voortvloeien uit het fractielidmaatschap’.*

Verder wordt in de notitie van de Tweede kamer ingegaan op nog een paar ‘ongeschreven regels’ die wel worden gehanteerd:

- Kamerleden die blijven zitten worden met ‘lid’ aangeduid, als het om één afscheiden kamerlid gaat, en als ‘groep’ als het om meerdere afgescheiden Kamerleden gaat;
- Afgesplitste Kamerleden krijgen aanzienlijk minder spreektijd.

Een en ander doorredenerend voor de Hengelose situatie betekent dat wij bijvoorbeeld de volgende vragen tegenkomen en moeten beantwoorden:

- Is een afgesplitst raadslid automatisch fractievoorzitter en kan hij dan deelnemen aan het fractievoorzittersoverleg:
- Is een afgesplitst raadslid automatisch fractievoorzitter en is hij dan automatisch lid van de vertrouwenscommissie voor de burgemeester:
- Is een afgesplitst raadslid automatisch fractievoorzitter en heeft hij dan recht op een aanvullende vergoeding ook al is hij fractievoorzitter van een eenmansfractie die alleen uit zijn eigen persoon bestaat.

Afsplitsen en naamgeving

Enschede

Beleid van het presidium is dat de leden van de raad die zich afsplitsen aanduiden met hun eigen naam. Zo wordt voorkomen dat er zich tussentijds nieuwe fracties in de raad vormen met nieuwe namen zonder dat de kiezer daar invloed op heeft gehad .

Tweede Kamer

Omgeschreven regel: Kamerleden die blijven zitten worden met 'lid' aangeduid, als het om één afgescheiden Kamerlid gaat, en als 'groep' als het om meerdere afgescheiden Kamerleden gaat.

Hengelo

In artikel 6a van ons RvO is toegestaan dat afgesplitste fracties ook een eigen naam kunnen gaan hanteren, die wel schriftelijk aan de voorzitter moet worden meegedeeld.

VNG

De modelverordening van de VNG hanteert een vergelijkbare formulering als Hengelo.

Afsplitsen en het recht op fractievergoeding

Enschede

Voor de nieuw gevormde fractie is er geen recht op het volledige basisbedrag plus een bedrag per raadslid; er volgt een herberekening tussen het uitgestapte raadslid en de fractie die hij heeft verlaten, zodat niet alle fracties een herberekening krijgen, en het raadslid krijgt dus een x-ste deel van het basisbedrag van de fractie die hij heeft verlaten.

Tweede Kamer

De Tweede Kamer hanteert dezelfde regeling als Enschede.

Hengelo

In onze verordening op de fractievergoeding is geregeld dat de nieuwe fractie recht heeft op zowel het variabele deel per raadslid als op het vaste bedrag dat iedere fractie krijgt. Met andere woorden alle dan reeds verstrekte bijdragen van alle fracties moeten worden herberekend naar de nieuwe situatie, immers er is een nieuwe fractie bijgekomen, die ook weer recht heeft op het basisbedrag (3 staat tot 1).

VNG

De VNG heeft laatstelijk in 2015 een 'Modelverordening ambtelijke bijstand en fractievergoeding' gepubliceerd. Deze Modelverordening gaat er vanuit dat raadsleden bij afsplitsingen alleen het

variabele deel van de verstrekte bijdrage meekrijgen naar de nieuwe fractie en dus niet het vaste deel.

Afsplitsen en het recht op een fractievertegenwoordiger

Enschede

In het RvO van Enschede is bepaald dat de mogelijkheid van het benoemen van zgn. commissieleden (ander woord voor fractievertegenwoordiger), enkel toekomt aan fracties die op grond van de verkiezingsuitslag zitting hebben in de raad.

Hengelo

In ons RvO hebben wij in artikel 6B het nodige geregeld rond fractievertegenwoordigers. Onder meer vinden wij dat een fractievertegenwoordiger op de kandidatenlijst van de fractie moet staan.

In het tweede lid hebben wij opgenomen dat 'in bijzondere gevallen kan met instemming van de overige fracties ontheffing worden verleend van de voorwaarde genoemd onder 1.'

Achteraf kunnen we stellen dat dit lid wat gebrekkig is geformuleerd: 'met instemming van de overige fracties' suggereert dat fracties zelfstandig hierover een besluit nemen. Beter was het geweest om de raad via een raadsbesluit te vragen hierover een besluit te nemen. Ook de 'bijzondere gevallen' zijn niet nader omschreven.

Hoe dan ook: aangezien in de praktijk blijkt dat de fracties niet instemmen met verzoeken van afgesplitste raadsleden om een fractievertegenwoordiger voor hun 'fractie' te benoemen, wordt nu geopperd om deze mogelijkheid nu te laten vervallen.

VNG

De VNG heeft in zijn modelverordening op de raadscommissie 2014 een artikel opgenomen over fractievertegenwoordigers. De VNG formuleert meerdere mogelijkheden: je kunt als gemeente bepalen dat fractievertegenwoordigers op de kandidatenlijst van de fractie moeten hebben gestaan. Maar dat hoeft niet.

Afsplitsen en huisvesting

Huisvesting van fracties en het gebruikmaken van computer en printfaciliteiten is gebruikelijk in Hengelo, en niet ergens vastgelegd in een reglement o.i.d. Met andere woorden er is sprake van ongeschreven regels. Echter ook ongeschreven regels kunnen veranderen, als de raad dat wenst.

Tot nu toe wordt voor iedere fractie, ook afgesplitste raadsleden huisvesting geregeld, en een computer in de kamer en printfaciliteiten. De vraag is of we deze rechten ook aan toekomstige afgesplitste raadsleden willen geven.

9. Aanpassingen van het ' RvO voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt van de gemeente Hengelo'

Er zijn drie aanleidingen tot aanpassingen:

- N.a.v. de evaluatie van de vergaderstructuur;
- Werkende weg wijzigingen die nodig zijn;
- Aanpassingen n.a.v. wijzigingen in de Gemeentewet (*circulaire van het Ministerie van BZK en aanbevelingen door de VNG*)

De mogelijke aanpassingen hebben betrekking op de volgende onderdelen:

1. Volgorde van behandeling bij stemming over raadsbesluit, moties en amendementen.

Praktijk in Hengelo is:

- a. Dat de voorzitter eerst het meest verstrekkende amendement in stemming brengt, dan de minder verstrekkende amendementen. En als de amendementen over exact hetzelfde onderwerp gaan, ook duiden dat, als een verder strekkend amendement is aangenomen, dat betekent dat een minder verstrekkend amendement dan niet meer in stemming hoeft te worden gebracht;
- b. Dat de voorzitter dan de moties in stemming brengt, ook qua verstrekkendheid geschat;
- c. Dat de voorzitter vervolgens het besluit inclusief aangenomen amendement(en) in stemming brengt;
- d. Dat de voorzitter stemverklaringen achteraf laat afleggen met de logische gedachte dat je dat achteraf moet doen omdat je dan zeker weet wat je hebt gestemd, echter een stemverklaring dient geen tweede termijn te worden waarin de tweede termijn nog eens dunnetjes wordt overgedaan.

RvO Hengelo van 2014, artikel 27

Mogelijkheid 1: er zijn alleen amendementen op het raadsvoorstel ingediend: dan geldt:

- a. Eerst stemmen over de amendementen, en wel eerst over het meest verstrekkende amendement;
- b. Dan de stemming over het raadsvoorstel.

Mogelijkheid 2: er zijn alleen moties bij het raadsvoorstel ingediend: dan geldt:

- a. Eerst stemmen over het voorstel;
- b. Dan stemmen over de motie (s).

Mogelijkheid 3: er zijn zowel amendementen als moties ingediend bij het raadsvoorstel: dan geldt:

- a. Eerst stemmen over de amendementen;
- b. Dan stemmen over de moties;
- c. Dan stemmen over het raadsvoorstel.

Artikel 19. Volgorde stemming over amendementen en moties

1. Als een amendement op een aanhangig voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd en vervolgens over het voorstel zoals het dan luidt in zijn geheel.
2. Als een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement waarop dat betrekking heeft.
3. Als meerdere amendementen of subamendementen op een aanhangig voorstel zijn ingediend, wordt, onverminderd het eerste en tweede lid, eerst over het meest verstrekkende amendement of subamendement gestemd.
4. Als aangaande een aanhangig voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over het voorstel gestemd en vervolgens over de motie.

De raad kan besluiten van deze volgorde af te wijken.

Conclusie/advies:

Het herziene voorstel van de VNG van 2016 komt heel erg dicht bij onze praktijk.

De keuze is:

- of het herziene Model VNG overnemen, waarbij het dan wel zo is dat de raad dan steeds moet besluiten over de volgorde van het stemmen over het voorstel en de moties.
- ofwel we nemen het herziene voorstel van de VNG over en wij herformuleren lid 4 naar onze eigen praktijk, te weten eerst stemmen over de moties en dan over het raadsvoorstel.

Mij lijkt het laatste: ik denk dat het heel vaak zo is dat een raadslid bij zijn keuze om voor of tegen het raadsvoorstel te stemmen, mede laat afhangen van het feit of er voor of tegen een motie is gestemd en waarmee bijvoorbeeld een oproep aan het college wordt gesteund.

2. Wijziging in de procedure rond een Initiatiefvoorstel.

Uit het nieuw aan de Gemeentewet toegevoegde vierde lid van artikel 147a volgt dat de gemeenteraad geen besluit mag nemen over een initiatiefvoorstel dan nadat het college in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van de raad te brengen. Uiteraard moet het college hiervoor een redelijke termijn krijgen. Dit leidt tot het volgende nieuwe artikel 42:

Artikel 42. Initiatiefvoorstel

1. Raadsleden dienen initiatiefvoorstellen schriftelijk in bij de voorzitter. **Deze brengt een ingediend voorstel zo spoedig mogelijk ter kennis van het college**
2. **Het college kan binnen 30 dagen** nadat het ter kennis is gesteld van een voorstel **schriftelijk wensen en bedenkingen** met betrekking tot het voorstel **ter kennis van de raad brengen**.
3. Een voorstel wordt **nadat het college schriftelijk wensen of bedenkingen ter kennis van de raad heeft gebracht** of kenbaar heeft gemaakt hiertoe niet te zullen overgaan, dan wel nadat de in het tweede lid gestelde termijn is verlopen op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering

geplaatst, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is. In dat geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst.

Conclusie/advies: artikel 42 zoals hierboven geformuleerd overnemen in ons reglement van orde, en 30 dagen als een redelijke termijn voor het college op te nemen.

3. Wijziging van artikel 6b Fractievertegenwoordigers

Wijziging 1:

In het vierde lid van dit artikel staat dat artikel 15 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing is op een fractievertegenwoordiger. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook een fractievertegenwoordiger geen werk mag aannemen ten behoeve van de gemeente. Die verwijzing wordt nu geschrapt omdat de VNG dit te ver vindt gaan.

Toelichting bij dit artikel van de VNG: ‘De verwijzing naar artikel 15 van de Gemeentewet (‘verboden handelingen’) is geschrapt. Dit omdat het enerzijds te ver lijkt gaan ten aanzien van commissieleden die niet ook raadslid zijn, en anderzijds omdat er een taak bij gedeputeerde staten belegd werd (verlenen ontheffing) zonder dat gemeenten daar een expliciete grondslag voor hebben’.

Conclusie/advies: dit voorstel overnemen en ons RvO aanpassen.

Wijziging 2:

De VNG heeft de facultatieve volzin waarmee bepaald kon worden dat niet-raadsleden alleen fractievertegenwoordigers konden worden als ze tijdens de laatste vergadering op de kieslijst van de betreffende fractie hebben gestaan, geschrapt. Dit met de aantekening dat de gemeenten het natuurlijk wel mogen regelen als de raad dat zelf wil.

Conclusie/advies: als raad hierover van gedachten wisselen en een voorkeur uitspreken.

4. Wijzigingen van artikel 5b Onderzoek geloofsbrieven: beëdiging, benoeming wethouders.

Wij hebben deze gelegenheid benut om zowel het artikel 5b als de toelichting op dit artikel te herformuleren en te verduidelijken. In ieder geval zijn ook de volgende wijzigingen meegenomen:

Verklaring omtrent Gedrag (VOG)

Tijdens de laatste tussentijds benoeming van een wethouder in Hengelo is het volgende gebleken:

Wij hebben in het Reglement van Orde opgenomen dat wij de kandidaat- wethouder vragen om aan de commissie ‘Benoembaarheid wethouder’ een verklaring omtrent gedrag (VOG) te overleggen. Wij hebben niet aangegeven hoe lang geleden de op de functie van het beoogde wethouderschap gerichte VOG aan de kandidaat wethouder moet zijn afgegeven. Zo kan het in theorie voorkomen dat de kandidaat wethouder wordt beoordeeld op basis van een VOG van jaren geleden, waarbij gebeurtenissen rond de kandidaat na die tijd niet zijn getoetst. Dat willen we voorkomen door een termijn op te nemen, dat de VOG – die gericht moet zijn op de toetsing van de kandidaat wethouder - met het oog op de functie van wethouder- bij indiening bij de commissie maximaal 6 maanden oud mag zijn. De termijn van 6 maanden wordt in de toelichting op het voorschrift opgenomen.

Artikel 5b, lid 4, zesde aandachtstreepje als volgt te wijzigen:

- De op de functie van het beoogde wethouderschap gerichte verklaring omtrent gedrag (VOG),

Daarnaast is een feit dat de behandeltijd van de VOG vaak lang duurt; het komt voor dat de wethouder wordt benoemd terwijl hij de VOG nog niet heeft kunnen overleggen aan de commissie en er dus op dat punt nog geen oordeel van de commissie is gegeven. De raadsvoorzitter geeft dit dan tijdens de raadsvergadering aan en geeft aan dat de kandidaat wethouder benoemd kan worden, maar dat als later mocht blijken dat er geen goede VOG wordt afgegeven, dat de benoeming dan weer terug komt op de vergadering van de raad.

Nederlandschap of onderdaan van een EU staat

De benoembaarheidsvereisten van een kandidaat wethouder in de gemeentewet zijn momenteel geregeld in de artikelen 36a, 36b en 41b en 41 c van de Gemeentewet. Via artikel 36a komt ook artikel 10, derde lid, Gemeentewet in beeld en dat betekent dat ook een wethouder aan de commissie moet kunnen aantonen dat hij een onderdaan is van een EU land (via een uittreksel uit de Basisregistratie Personen) dat ook niet ouder mag zijn dan 6 maanden. Ook deze termijn wordt in de toelichting op het voorschrift opgenomen.

Ontheffing woonplaatsvereiste

Uit het uittreksel uit het bevolkingsregister dat de kandidaat wethouder aan de commissie moet overleggen zal blijken of de kandidaat wethouder wel of niet woonachtig is in onze gemeente. Als dat niet het geval is, is het wel zo praktisch dat de kandidaat wethouder per direct schriftelijk aan de raad een verzoek doet tot ontheffing van het ingezetenschap van de gemeente als bedoeld in artikel 36a, tweede lid, Gemeentewet.

Conclusie/advies:

- in te stemmen met de wijziging van artikel 5b. lid 4, en in te stemmen met het toevoegen van deze teksten aan de toelichting op artikel 5b van het Reglement van Orde, separaat bijgevoegd.

Bijlage: Notitie van presidium aan fractievoorzitters mbt dual debatteren

Aan: De fractievoorzitters Van: Het presidium

Ond: **Verbetering vergadercultuur**

Datum: 26 november 2014 (*enigszins aangepast n.a.v. bespreking in het presidium van 17 november*).

Inleiding

Momenteel volgen diverse raadsleden de cursus debatvaardigheden die door debat.nl wordt gegeven. Merkbaar is dat diverse raadsleden het door hun geleerde in de praktijk proberen te brengen in de politieke markt en in de raadsvergadering. Sommige raadsleden daarentegen blijven een beetje achter in dit 'veranderproces'. Het presidium, als de agendacommissie namens de raad, en leverancier van de sessievoorzitters staat iedere vergadering kort stil bij en blikt terug op de wijze waarop de politieke markt en de raadsvergadering zijn verlopen en proberen uit die terugblikken verbeterpunten te halen: primair om als sessievoorzitter nog beter te gaan voorzitten.

Maar het presidium ziet ook in brede zin meer kansen voor verbetering van de vergaderorde en -cultuur: om die kansen optimaal te benutten betrekken wij u als fractievoorzitters graag bij onze aanzetten voor verdere verbetering en wij hopen dat wij op uw draagvlak en steun kunnen rekenen.

In de cursus debatteren voor raadsleden zijn 5 Gouden regels geformuleerd:

- 1. Betoog niet langer dan 3 minuten, zonder herhaling:**
- 2. Meer interactie door appèl te doen op de andere raadsleden om te reageren op je betoog:**
- 3. Zelf minimaal op 1 persoon reageren:**
- 4. Van standpunt durven veranderen:**
- 5. Geen uitgeschreven verhalen voorlezen – *werk met steekwoorden !* (geen herhaling)**

Het presidium stelt het op prijs om van de fracties feedback te ontvangen over de Gouden regels en over onze eigen verbeterpunten die we hieronder hebben geformuleerd.

Een deel van de verbeterpunten betreffen de voorbereiding van de fracties op de sessies van de politieke markt en de raadsvergadering.

Een ander deel betreft afspraken die wij als sessievoorzitters maken, en die bij u bekend moeten zijn.

Het is wenselijk dat ieder raadslid zich met gelijke verwachtingen op een sessie kan voorbereiden.

Algemeen, voor iedereen:

- * Het voorlezen van een bijdrage is niet wenselijk: 'raadsleden, spreek elkaar daarop aan'.
- * Bereid uw betoog of bijdrage voor met steekwoorden:
- * Wees beknopt: niet meer 'voor ons ligt de nota....' En dan een deel van de nota die er ligt, herhalen in uw betoog. Iedereen kent de nota immers.
- * Diverse lessen uit de debatcursus in de voorbereiding van stukken in de fractie: analyseer de stukken volgens een vast stramien: 'Probleem, Oplossing, Gevolgen'.

Specifiek voor de politieke markt:

- * Bij een oordeels-vormende vergadering: het kan verfrissend kunnen zijn als de sessievoorzitter begint met: wie is voor het voorstel, of wie is tegen het voorstel? Om zo de discussie meteen op het 'springende punt' te zetten.

*De sessievoorzitters maken geen rondjes meer langs alle aanwezige raadsleden.

*De voortgang ('time- management') tijdmanagement versus losheid !! politieke discussie was nog niet gevoerd. (*nadere uitleg bij deze opmerking*)

Let goed op het verschil in karakter van een Beeldvormende of een Oordeels vormende politieke markt. (*vereist nog nadere uitleg wat dat verschil is*) Beeldvorming en oordeelsvorming zijn niet altijd scherp te knippen.

* Oordeelsvormend is ter voorbereiding van een besluit in de raadsvergadering.

* Beeldvormend kan tweeledig zijn: enerzijds beeldvorming ten behoeve van de raad, informatie verzameling voor de raad, om zich een beeld te vormen van het onderwerp. Anderzijds beeldvorming ten behoeve van het college, waar het college zich een beeld kan vormen hoe fracties ten opzichte van een onderwerp staan, aan de hand waarvan het college een verdere procedurele lijn kan bepalen en verder kan uitwerken.

Deze twee vormen van beeldvorming benadrukken het belang van een duidelijke omschrijving wat van de raad verwacht wordt. Dit is een aandachtspunt voor de aangeleverde stukken en voor heldere duiding in de behandelvoorstellen.

De sessievoorzitter houdt (met steun van de griffie) de gestelde vragen bij en controleert of er antwoorden gegeven zijn.

Raadsleden, denk aan de burger: speel daadwerkelijk in op wat hij zegt, haak aan op wat hij zegt, betrek hem echt actief bij de sessie, zeker als het een beeldvormende sessie is.

De sessievoorzitter vat een betoog samen, zeker bij een lang betoog. (*hierover bestaat verschil van mening in het presidium*)

Er is vooral discussie in de oordeelsvormende politieke markt, want daar kun je elkaar nog overtuigen van jouw standpunt. Er is debat in de raad. Discussie is niet hetzelfde als debat.

Kondig in de politieke markt moties en amendementen aan. Een motie of een amendement op de dag van de raadsvergadering delen met de andere fracties gaat niet werken.

Specifiek voor de raadsvergadering:

Procesvoorstel omkeren van de termijnen: De voorzitter kan de invulling van de termijnen omkeren.

- 1^e termijn, eerst het college laten toelichten, dan de raad met standpunten, indienen moties en amendementen en vragen voor het college:

- 2^e termijn, weer eerst het college met beantwoording van vragen en standpunten over de moties en amendementen, en afsluitend het debat in en tussen raadsleden onderling. (*het RvO laat dit toe, hoeft hiertoe niet te worden aangepast*)

Experimenteren met twee microfoons: raadsleden spreken van achter het kathedraal, en spreken daarmee de raad toe in plaats van dat het college wordt toegesproken. Interruptie via 2 microfoons in de raadzaal.

Voorstel komt om het 'Vragenkwartier en Actualiteiten vanuit het college' voor het begin van de raadsvergadering te doen.